

KÖZÉRDÉK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap reggel.

Előfizetés egész évre - - 12 korona.
fél évre - - - 6 "
negyed évre - - 3 "
Egyes szám ára 12 fillér.

Kiadóhivatal: Nagyenyedi Könyvnyomda és Papírángyár r.t. — Szerkesztőség irodája ugyanott.
Hirdetéseket és előfizetéseket felvesz FÖLDES EDE könyvkereskedő, a kiadó megbízottja.
Hirdetés ára centiméterenként 6 fill. Többszöri hirdetés árkedvezményben részesül.
Nyiltér sora 40 fillér.

Budapesti hirdetések kizárólagos felvétele milliméter-árszabás szerint a Leopold Gyula
Videki Lapok Központi Hirdetési Osztályában
Budapest, VII., Erzsébet-körút 41. sz.

Országgyűlés.

Az indemnitás vitája Wekerle miniszterelnöknek érdekes és hatásos nyilatkozatokra adott alkalmat.

Mihályi Tivadar a szokott nemzetiségi gravamenekkel állott elő aktuális mártásban. Némelykor akkora valótlanságokra vetemedett, hogy az elnök interveniálására volt szükség. Ez több ízben ismétlődött, úgy, hogy végül az egész Házat maga ellen zúdította. Supiló Ferenc beszéde pedig éppen szemérmetlen volt. Magyar nyelven beszélt a horvát — horvát galádságokat. Hogy a magyar kormány a horvát „nemzet” elpusztításán dolgozik, hogy üldözi a horvát nyelvet, hogy a maga nyelvét akarja Horvátországra októjálni, hogy a magyar koalíció Bees féle szolgál, lefelé zsarnok: — ezek az állítások az enyhébbek közül valók voltak. A magyar képviselők persze tiltakoztak a valótlanságok ellen, de ez nem akadályozta meg Supilót, hogy ilyen alávaló módon fenyegetőzzen: „Lesz idő, mikor Horvátország nem lesz Magyarország mellett.” A lázadásnak e hetyke proklamálása fölháborított minden jóérzésű embert. Aki ott volt, szidta a horvátokat, mint a bokrot.

Ilyen atmoszférában állott föl szólásra Wekerle Sándor. A miniszterelnök elemben volt. Vádak alaptalanságának kimutatásában és rejtett intencziók föltárásában senki tud nem szárnyalja. Logikájának sziklazúzó erejével mutatta ki, mily nyomorúságos az a terep, melyet a nemzet ellenségei harci porondul választottak. A magyar nemzetet vádolják ők azzal, hogy szűkkeblű, hogy üldözi a nemzetiségeket. Ennél nevesesebb vád igazán nem koycsolható. Hiszen a magyar nemzet világszerte nevezetes arról, hogy szeretettel ölel magához

mindenkit, kit a sors melléje sodort. Mutasanak európai államot, mely akkora autonómiát ad legyőzött népnek, mint a milyent a magyar ad a horvátoknak; akkora privilégiumot a nemzetiségeknek, mint a minőkkel a magyar ajándékozta meg az oláht, szerbet, tótot! Ilyen nemzet nincsen. A magyar kormányt és a magyar koalíciót is megvádolta Supiló. Hát erre is válaszolt a miniszterelnök. Hallani kellett ezt a replikát! Hogy morzsolódtak össze nyomában az összes vádak, az összes hazugságok, az összes inszinuációk... Holott a miniszterelnök csak szimpla tényeket sorolt föl; de ezt azután olyan oratori talentummal, hogy közöttük egyetlenegy rágalom sem menekülhetett el. Elmondotta, mit tett a magyar állam Horvátországért; a horvát iparért, kereskedelért és mezőgazdaságért. És mi volt a hata ezért? Kospirálások, titkos dolgok, aknák, orvtamadások. Hát a magyar nemzet tud védekezni az ilyen infámiák ellen. A hű, becsületes népet teljes erejével meg fogja védelmezni; de ugyancsak teljes erejével meg fogja tudni büntetni a lázadókat.

„Nekünk t. képviselőhöz — így végezte beszédet — nincsen bevallott és be nem vallott programunk, nekünk csak egy programunk van, az, amelyet itt igyekszünk megvalósítani. És önök, — rámutatva a nemzetiségi képviselőkre — annyira mennek vakmerőségükben, hogy itt a képviselőházban izultusszerűen viselkednek irántunk. Én nem vagyok nagyra politikai működésemmel, de bocsánatot kérek, mögöttem és minisztertársaim mögött egy politikai mult áll, amely politikai multban lehet, hogy elterök voltak nezetünk, de mi mindenkor becsületes magyar politikát és Horvátország irányában becsületes horvát politikát juttattunk ervényre. Mi nem ideje-

órāja működünk ezen a téren és remélem, hogy elérkezik az idő, hogy Horvátország nagy közvéleménye is nem ideig-óráig működő politikások által, hanem a horvát nemzet valódi érdekei által fogja magát vezetteni. (Hosszantartó élénk eljenzés és tap-).

Kossuth Ferenc miniszter így szónokolt a czeglédieknek: „még ha mint teljesen független állam szerződünk volna is a teljesen különálló Ausztriával: akkor sem lett volna lehetséges, hogy sokkal jobb kiegyezést kössünk. S a jó czeglédiek ezt is elhitték. Talán nem is vette észre egyikük sem még, talán Kossuth Ferenc sem, hogy ebben a mondasban négy évtized közjogi ellenzékenységének lesújtó elitelesése s a Deak-parti kormányok határtalan magasztalása rejlik. Mert hiszen ezek az előző kormányok ketségkivül jobb kiegyezést kötöttek, mint a kvtaemelő Kossuth Ferenczek. S ha azért voltak jobb kiegyezésre képesek, mert az ő kormányzásuk alatt Magyarország függetlenebb volt (aminthogy igaz is!): akkor a függetlenségi párt a magyar függetlenség ellen folytatott oly szívesen hosszú s végül sikeres küzdelmet

Válasz az Alsófehérnek.

Az „Alsófehér”, az alsófehérvármegyei koalíció hivatalos lapja, f. evi október hó 31-ki számában, a Gáspár János politikai nyilatkozatainak meghallgatása végett tartott függ. és 48-as pártkör közgyűléséről hozott tudósításában, ismét kitüntető és foglalkozik felszólalásommal. Természetes mint mindig úgy ezuttal is gonoszul fordít es olyan intencziókat tulajdonít felszólalásomnak, melyeket vagy teljes valótlanságának vagy nagy fokú rosszakaratának kell számlájára írnom. Avagy nem tudat-

TÁRCZA.

Béka-köri közgyűlés.

— A „Közérdek” erejéti tárczája. —

Anyaköri elnök. Tisztelt közgyűlés! Én mindig független voltam abban az értelemben, amilyenben és amikor függetlennek értelmezni magamat alkalmasnak és jónak láttam. (Quak, quak, quak-kak-kak-kak, hangzik minden oldalról.) A közvéleménynek ezen elérzékenyítő megnyilatkozása mellett üdvözlöm képviselőnket és kérem mondja el felvilágosításait a politikai béka helyzetéről.

Képviselő. Tisztelt rtkzt! Tulajdonkpn az igazat gvallva, kiegyezés skerültnk mondható az osztrák golyákkal. Quak, quak! (Általános, örömteljes quak, quak, kak-kak-kakozás) Mert a quota emelés

(quak, quak, quak!) 4 millió 700 ezer korona, csak úgy látszik. Block, vasut, Annaberg, szerződés, önállóság, függetlenség, quak, quak! (Általános quak, quak-kak-kakozás) Elvi álláspont, quak, quak, jégretetés, magasabb politika, önfeláldozás, haza, béke, béka quak! Mienk a hatalom és a dicsőség, quak, quak! (Örült lelkesedés!)

Egy hangtulajdonos. Én ugyan nem vagyok béka, se békát nem nyeltem. De plakáton meg lettem híva, azért eljöttem. Bámulok. Csodálkozom. Hol a régi elv? nézet? következetesség? (Elszörnyű ködés a béka pártban).

Anyaköri elnök. Én már Bismarck előtt, az assíriaiak, babiloniak, médusok, perzsák történetében megirtam, hogy következetes csak az ökor szokott lenni! Quak, quak! Bismarck tölem tanult! Quak! (Hasát büszkén kidüleszti).

Dr. Mephisto udvari szállító, olcsó

menydörgés- és világító-mester. (Magában!) De hogy lehetett ez a „hangtulajdonos” olyan balek, hogy elhagyja azt a felhívást, ami a plakáton csak szemszurás, porhintés volt. Szinte elrontotta elugrásra már-már hajlandó híveim lelkesedését! Mi lett volna belőlem? Majd lesz gondom az ilyen balekekre a választáskor! (Fennhangon) Miután tisztelt képviselőnk oly szépen, oly meggyőzően tájékoztatott bennünket, lelkesedéssel csatlakozzunk mindnyájan fenséges béka politikájához és unisono brekegjük! quak, quak, quak-kak-kak! (A békák egyrésze eltűnik, másrésze Lesókvak karnagy vezetése alatt a híres „Miért nyeltük le hát?” kezdetű dalt zengi. Mielőtt azonban ezen lelkesítő dal végét érhetne volna: „Mintha lába kelne valamennyi rögnek, lomha földi békák szanaszét görögnek”...)

lanság azt állítani, hogy alkotmánypártiságom és egy időben független vármegyei párti tagságom kétfalakosság? Nem méltóztat tiszttában lenni azzal, hogy a független vármegyei párt nem politikai, hanem egy tisztán helyi jellegű a d m i n i s z t r á t i v párt? melynek életet és létjogosultságot épp a koalíció 48-as párt túlzó elemeinek egy idő óta mindent felforgatni akaró politikai vak gyűlése adott. Hogy én miért szólaltam fel azon a gyűlésen, azt tudósító úr, ha nagyfokú rosszakarat nem vezérli — nem gonosz lelke következtetéseiből — hanem magából az elmondott beszédéből vonja le. Az a beszéd felfelé nem volt hízelgő, mert az nem bizalmi nyilatkozat indítványozásával végződött, hogy pedig lefelé a gyűlés elfogulatlan tagjainál helyeslést váltott ki, az úgy hiszem, méltóztatnak megengedni, csakis annak tulajdonítható, hogy ő színter volt és arról az oldalról is megvilágította a kérdést, mely irányban addig tisztán nem láthattunk. Egyéb iránt tudósító úr, ha végére jár azt is megtudhatta volna, hogy én a független vármegyei pártnak a kiegyezés kérdésében történt politikai állásfoglalására épp az elől említett felszólalásomban kifejtett indokoknál fogva, sem kezdeményezőleg, sem szavazatommal be nem folytam.

Dr. Varró László,
polgármester.

Az 1904-iki képviselő-választásokra is fogtak egy előkelő urat, a kit az utolsó percig ámitottak és pumpoltak azzal, hogy a többséget megcsinálják neki. Persze elbukott. Most is azt írják jobbra-balra, hogy ez volt az utolsó szavazás, a melyen Szász József pártja győzött, aztán az örök a világ. S még mindig akad balek, a ki a kézzelfogható ténnyel szemben hitelt ad nekik?

Szemle.

A közzgazdasági bizottság után a pénzügyi bizottság vette tárgyalás alá a kiegyezési javaslatokat. A bizottsági ülés különös jelentőséget nyert azáltal, hogy Polónyi Geza, a Wekerle-kabinet volt minisztere, hosszú beszédben kritizálta a kiegyezést és éles támadást intézett Wekerle Sándor miniszterelnök ellen. Wekerle azonban igen ügyesen kivédte volt miniszterének csapásait. Polónyi négy csoportba foglalja össze azon indokokat, amelyek lehetetlenné teszik a javaslatok elfogadását: I. A készízetések felvétele tekintetében intézkedés nincs, ennek az áldozása megnehezíti az önálló bank felállítását. II. A kvóta felemeléséből az országra háruló teher számszerűleg meg nem állapítható, sem most 1908-ra, annál kevésbé 1915-re. Tiltakozik a 2%-os emelés ellen, egyáltalán a kvóta felemelése, mint kompenzáció objektum egy gazdasági kiegyezésben meg nem állhat. Ma a 2%-ot 4,800 000 koronában állapítják meg, de hogy mennyire szaporodhatik ez háború esetén, azt senki sem tudja megmondani. Nem helyes, hogy a kvótaemelésben a kormányok már ab ovo megállapodtak, mert ez a kvóta-bizottságok tekintélyének rovására mehet. Nem fogadja el a kvótát, mint a bank-kérdés kikapcsolásának rekompensációját. III. Az önálló bankot fel akarja állítani s úgy látja, hogy a megegyezésben ez elé akadályokat gördítettek. Felvilágosítást kér, hogy az arany a megegyezés szerint fizetési eszköz-e, vagy értékmérő? S mivel az osztrák szöveg el-

térő, kérde, hogy meg nem egyezés esetén ebben is a választott bíróság dönt-e? IV. A választott bíróság nyelve tekintetében nincs határozott megállapodás. Ugy látja, hogy az német lesz. Elismeri, hogy közjogi téren némi vívmányok elértettek, de ezek csak az 1867: XII. t.-cz. effektuálását jelentik. A kiegyezés mérlegét így állítja fel: Ha ki nem egyeznek, maradt volna status quo, lett volna kvótaemelés nélkül és 1908. január 1-én önálló jegybankkal. Ha az adott törvények alapján ez megvolt, hogy lehet kívánni tőle, mint függetlenségi embertől, hogy a kvóta emelést megszavazza, míg a magyar vezérleti és vezényleti nyelv biztosítva nincs.

Beck, osztrák miniszterelnök, nyilatkozott a kiegyezéssel elhangzott véleményekre. Nyilatkozásának bennünket különösen érdekítő része így hangzik: „Tény az, hogy a történelmileg ránk származott vám- és kereskedelmi szövetség helyébe szerződés lépett, azonban eme történelmi formának sértetlen gyakorlati alkalmazásával. E tekintetben határozottan megkívánom állapítani, hogy a régi vám- és kereskedelmi szövetség is a magyar kiegyezési törvény 61. szakaszának szövege szerint nem volt egyéb kölcsönös szerződésnél, hasonlóan két egymástól jogilag független országok közötti megállapodásnak. Ha már most a magyar kir. kormány az újonnan választott allianszerződési formát nélkülözhetlen föltétel gyanánt állította oda, mert abban a magyar kiegyezési törvény 68-ik szakaszában felleírhatlenül kimondott gazdasági önállóság erősebb kifejezést látta, úgy az osztrák kormánynak azt a kérdést kellett fölvetnie magában, vajjon a gazdasági szoros viszony állandóságának és marandóságának előnyeit és a monarchia hatalmának és tekintélyének ezzel összefüggő megerősödését elhanyagolja azért, mert Magyarország az új formának azt a jelentőséget tulajdonítja, hogy meg kétségtelenebbül fejezi ki azt, amit e nélkül is senki sem vonhatott volna kétségbe.“ Innen tudjuk meg legjobban, milyen üres formula az, amelyet sok millió árán vásároltunk!

Telát fenntartják az elveiket. Vagyis formulát keresnek, hogy az elvtagadásukért járó bér is megmaradjon, de a választókat is tovább lehessen bolondítani. Esetleg három, de ha lehet, tízeszendőre. Egy viharos multu dáma is így tett. Elment a rendőrségre „egészségi lapot“ kérni. De egyuttal formulában kifejezte, hogy eleve fenntartja a lilomtisztaságát. Aztán kiment az utcára a balekek közt a fenntartott elveivel.

Vegyes hírek.

— **Lapunk mai száma 6 oldalon jelenik meg.**

— **A reformáció emléké**t október 31-dikén ülték meg a kollégiumban szép zene- és énekszámok, ima, ünnepi beszéd és alkalmi szavaltok kíséretében. Az alkalmi beszédet dr. Farnos Dezső tanár mondta; különösen hangsúlyozva a reformáció művelődés-történelmi jelentőségét.

— **Honvédek esküje.** A helyi honvéd ujonczok szokásos esküje t. hó 1-én folyt le a vallásfelekezetek templomaiban. Különösen ünnepélyes volt a minoriták templomában,

a hol az egész tisztikar is megjelent Karleusa Fülöp őrnagy, zászlóaljparancsnok élén. Rada György Elek házfőnök magas szárnyalású, szép és hazafias beszédben szólt a honvédekhez az eskü jelentőségéről. Az ünnepélyes istentisztelet a Himnusszal végződött.

— **Miniszteri megbízás.** A vallás- és közoktatásügyi magy. kir. miniszter úr őnagyméltósága mult hó 24-ről 107657. szám alatti rendeletével Bedő Dénes állami leányiskolai igazgatót Alsó Fehér vármegye területére a községi és hitfelekezeti elemi népiskolákban szakértő látogatói tiszt teljesítésével bízta meg és hogy ezen megbízásának sikeresebben megfelelhessen, egyidejűleg az osztályvezetés alól felmentette. A megbízott iskolalátogató feladata az 1907. XXVII. t.-cz. értelmében a helyszínen eszközölt lelkiismeretes vizsgálat alapján meggyőződést szerezni a felől, hogy az iskola hazafias szelleme, az ilyen irányú nevelés és tanítás és a tanulók előmenetele megfelelő-e a nevezett törvényben és a 76.600. sz. a. kiadott kormányrendeletben és tanítási tervekben követelt mértéknek. Rendkívül nagyfontossággal bír ezen megbízás, melyet Bedő Dénes ezen tapasztalatokkan gazdag ügybuzgó pedagógusunk nyert. Hogy hivatásának teljes mértékben megfog felelni, kellő biztosíték egyfelől széleskörű pedagógiai ismerete, ügybuzgalma mellett azon körülmény is, hogy már 1885-ben Beszterce-Naszód vármegyében is teljes elismerés mellett teljesített hasonló látogatói tisztet. Gratulálunk megbízásához és kívánjuk, hogy hazafias működését siker és eredmény kísérje.

— **A nagyenyedi Oltáregyesület** ma, vasárnap délután 2 órakor tartja meg éves közgyűlését a kath. templomban.

— **A szegény tanulókat** segélyező kör választmánya élénk buzgalommal igyekszik régi tervét megvalósítani f. év decz. 7-én, amidőn rendkívül érdekes műsoros estélyt rendez. Egyelőre csak azt hozzuk tudomásra, hogy a magyar ipar pártolása céljából ugynevezett elő reklámképeket fog bemutatni, melyre társadalmunk legkedvesebb tagjait sikerült már is megnyerni.

— **Halottak napja.** Mind a két temetőben a szokásos módon, kegyelettel emlékezett meg a halottakról városunk közönsége. Az iparos-ükeképzőkör az idén is testületileg vonult ki halottaihoz, s ott emlékbeszédekkel és gyászdalok éneklesével rőtta le irántuk való hálóját.

— **A hus ára** a takarmány drágasága miatt annyira alászállott, hogy Kolozsárott a marhahus kilója 56 kr. Pedig ott nagy községi adókat és boltbéreket fizetnek s jó hust mérnek!

— **Bioskop** néven érdekes mozgó-fényképgyűjtemény látható a Nemzeti szállodában.

— **Evés közben megfulladt gyermek.** Demján Isztrát marosújvári bányamunkás kis leánykája káposztát kapott enni. Evés közben az étel gégejébe jutott és a gyermek fuldokolni kezdett. Rögtön orvost hívtak, de ez sem segíthetett rajta; nagy kínok között meghalt.

— **Megvadult bika.** Gróf Mikes Kelemen csesztvei udvarán egy bika megvadulván, neki rontott egy Moldován László nevű béresnek és ezt életveszélyesen megsebesítette.

— **A m.-ujvári képviselő fizetetlen számlái.** Az 1905-ik évi képviselőválasztásakor Horváth József dr. marosújvári képviselő felkérte Farkas Gyula bulipásti hiva-

talnokot, hogy kísérje le Megyasszóra, a hol fölépített s korteskedjék az ő érdekében. Farkas teljesítette a kívánságot s három hétig működött a kerületben Horváth dr. érdekében. A választás után a kortes ezer koronás számlát prezentált a képviselőnek, ottani kiadásainak megtérítéséül, de Horváth dr. megtagadta a követelés kifizetését. Ekkor Farkas Gyu a egy levélbe foglalta össze a képviselőválasztáson történt dolgokat, azt megküldte a képviselőnek azzal, hogy ha nem fizeti meg tartozását, úgy nyilvánosságra hozza a levél tartalmát. Horváth képviselő ekkor Zboray Miklós ügyvéd útján a s a r o l a s m i a t t feljelentette kortosát. Ez aztán könnyű módja a fizetésnek!

— Minden drágább lesz, — így sóhajt a háziasszony! Minden drágul — panaszkodik a háziúr! Minden drágul, — így siránkozik mindenki! Csak egy dolog nem lett drágább, s ez a nyolczad és negyed sorsjegy, melylyel ma mindenki játszik, vagy legalább is kellene hogy játszik! Ezeknek az ára ma, épenugy mint tíz év előtt mind a 6 osztályra 20 — illetve 40 korona. Ezek a kicsiny kiadások valóban niucsenek arányban a nagy nyereséssel. Hogy játszani kell, azt mindenkinek már a természetes esze diktálja; de hol? Az a kérdés? Melyik osztálysorsjegyről? A helyes válasz erre a következő: Annál az elárúsító-nál tessék vásárolni, kinek legnagyobb a szerencséje! E tekintetben első hely illeti meg a Bogdány S. fővárosi sorsjegyiroda részvénytársaságot, Budapest, Károly-körút 20, mely bankház már ötször fizette ki a 600.000 koronás főnyereményt és számtalan sorozatát a többi főnyereményeknek, — úgy hogy joggal mondható: „Bogdány szerencséje páratlan!

— A magy. kir. szabad. osztálysorsjáték alapítása óta a XX. sorsjáték befejeztével immár 10 év telt el. A magyar kir. szabad. osztálysorsjáték ezen idő alatt kiállotta a tűzpróbát és bebizonyította, hogy terfoglalásával, melylyel Magyarország a kis lotto-intézményt megszüntette, egy rég érzett szükségletet elégített ki. Az osztálysorsjáték rendszerének a külföldön évszázadok óta fennálló intézménye nálunk is fényesen bevált, és azon sok és nagy nyeresemény, melyek a lefolyt 10 év alatt a lakosság minden rétegében kiosztásra kerültek, a magy. kir. szabad. osztálysorsjáték sorsjegyeit közkeveltté tették. A magy. kir. szabad. osztálysorsjáték 10 éves fennállása alkalmából Vas Aladár bankhivatalnok egy nagy szakértelemmel szerkesztett füzetet adott ki. Ezen füzetben az osztálysorsjáték szervezete és belső üzleti kezelése szabatosan le van írva. Ezen az osztálysorsjáték résztvevőire nézve rendkívül érdekes és számos képpel ellátott mű minden fölarúsító-nál kapható.

— Az erdei lombtakarmány díjtalan gyűjtését ez évre is engedélyezte a földművelésügyi miniszter, mivel az idei őszi nagy szárazság miatt nagymértékű a legelők és a takarmányfélék hiánya.

Nyílt-tér.*

Abrudbánya, 1907. október 28-án.

Pongrácz uram cserélet tart!

A „Közérdek“ október hó 10 iki számában a viszontlátás közeli reményében bucsuztam el Pongrácz úrtól. A ranlevu az ő részéről a legmesszebbmenő, szeretetre való méltósággal megtörtént. Most visszazsologlom szívességet, visszaadom a talátkát, s még egyszer megmutatom önnek a „pennamat.“ Legyen meggyőződve uram, hogy udvariasabb formában igyekszem vizes köpeny alá húzni önt, mint ahogy megkísérelt megczafolni minket nagyságol. Mindenekelőtt fogadjon hátaleljes köszönetemet, azért, hogy ön Pongrácz úr, a nem személyeskedő, lovasgias, önértetes, méterrel mert nagy ember kegyeskedett ilyen kicsi emberekkel szóba ereszkedni, részünkről ezért megérdemelné a tömjenezést!

De vegyük a dolgot a maga sorrendjében; figyeljen kerem ide.

Az „Alsófehér“ 85-ik számában „Levél Mózesekhez“ cím alatt megpróbál ön ismételtlen rugdalózni, ahol önbizalommal eltelve mindjárt cikke elején kijelenti: „úgy lát-szik fején taláta a szegyet“, távolról sem kedves uram, inkább „szarva közt a tőgyét“; meantségnek azonban elég arra, hogy a részletes czafolat elől meneküljön.

Az alávaló piszkolódáshoz nem kell diploma, ahhoz a legutolsó részeg-disznó is ért. Azonban ha egy oly rendet alapítanának, melynek czélja a ragalmazás és piszkolódás volna, úgy dr. Pongrácz Aladár e rendnek bátran lehetne nagymestere. Ezen a téren ön genie ember.

Hogy milyen előkelő és boldog lap a „Közérdek“ arra is megfelelő; egy küzdelmes mult és erős, nehéz jelen mellett öríási fölenyben van a viaszbaú „Alsófehér“ fölött és reméljük, hogy ott is marad örökre. Azt írja ön, hogy a tulósító és penna-urak egyenlők Mózesel vagy a fiával, hogy ki van a „Tulósító“, „Hegyi“ vagy „Figyelő“ nevek mellett, nem tudom, de „Penna“ én vagyok. Nem fogok én megfutni ön előtt semmi téren, meg ha a törösbotjával fenyeget is; van nekem is két jó öklöm, e téren is ösmerkedhetünk De az ellen tiltakozom, hogy apám pressziója folytán az ő. nézetét tolmácsoltam volna, tudósításaimban, írásaimban megszoktam őrizni függetlenségemet úgy atyámmal, mint Pongrácz nagy szájjával szemben.

És most bemutatom magamat s meg fogom mondani azt is, hogy mi jögon szölok az önök dolgaiba. Neveimet olvashatja alól, egyéb felvilágosításokat illetékes helyeken kaphat. Szinte egy évig voltam kolozsvári hírlapíró, nagyobb lapoknak munkatársi, tulósítója, mint például az „Ellenzék“ vagy „Magyarország“; önálló dolgaim is jelentek meg bennök szép számmal. Jelenleg is vagyok munkatárs, rovatvezetője, tulósítója egy néhány lapnak, köztük a „Közérdek“ nek is. A hírlapírók szövetségének már egy éve tagja vagyok. Hírlapírói bizonyítványaimról szóló hiteles másolatokat, ha kívánja szívesen átadom, az eredetieket nem, mert amennyire jó májunaak ismerem, még megis semmisítené, ha a keze közé kapná. Mint újságíró utánna szoktam járni mindennek és mindig az igazság szolgálatában állottam. Ezt is bebizonyíthatom olyan emberekkel, kik egy kissé magassabban állanak legalább szellemileg, mint Pongrácz uram.

Ha a jelen esetben a galádul, orvul és piszkosan megtámadott ember épen atyám, annál inkább szükségesnek tartom, hogy az

* Ezen rovatban foglaltakért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

ilyen nagy hazafitkuak, mint amilyen Pongrácz uram és gyámajja dr. Lukács Antal ola-odamondogassak. Megtettem ezt eddig is és meg fogom tenni ezután is. „A támadásokat adandó alkalommal visszaadja“ írja ő, hát csak rajta, állók és állunk elébe. Kávéházi ragalmazásért, piszkolódásért adós vagyok még önöknek, nem is annyira önnek, mint keuetteljes szent papjának, mert hisz ön úgy járja, ahogy Lukács Antal fujja, csak azt nem tudom, hogy szálmászalon-e? Az adósságot azonban feltétlenül letörlesztem.

Most dolgozom adatok alapján egy röpirat megalkotásán, amely dr. Lukács Antal minden szende és kedves eszlekedetét felfogja ölelni husz évre visszamenőleg. A részéről történő legközvetlebbi piszkolódás alkalmával nyilvánosságra hozom. A nevem is ott lesz, adatokkal a kezemben állók majd önök elé, itéljen majd a közvélemény. A czime lesz: „Sodoma és Gomorah“, Ö méltosága gróf Majláth Gusztáv rom. kath. püspök gondoz. figyelmébe ajánlva. Előfizetésre gyűjtőívet ön is fog kapni.

Mérgőzünk hát! Pongrácz uram lovagol a seprűnyelen, s mikent az apró kutya folyton tamadja a tekintélyesebbeket, úgy ön is vakkant egyet-egyet Rózenbergre. De hogy is tagadjuk meg mi Rózenbergre, önértettel mondom büszkek vagyunk rá. Ői még henczezni is tud, bizik nagyon az inában, ha tisztességesen és becsülettel megállja a helyét s nem veri az orrát a mások családi életébe, úgy élhet-halhat. Elleneseiben itt is mérgőzhetünk. Kutasson ön az ő családi életében s azutau a máséban.

Megsugom önnek Pongrácz uram nyíltan, őszintén, hogy sokkal helyesebbnek tartom a románokkal való közfogást, mint az önökkel való barátkozást.

Öök megvaunak áldva rókatermészettel, ingaórához hasonló szerkezettel.

Ezen kívül van önökben műveletlenség, hatszoros adag parasztság és minden egyéb, csak őszinteség, egyenesség és igazságszeretet nincsen. A nemzetiségi kérdést nem feszegetem, még azzal sem törődöm, hogy kedves gyámajja dr. Lukács, melyik romau embertől vett kölcsön penzt kártyaközben egyszer s mindenkorai részlettagadásra. Ne védekezzenek kerem, jól tudom, hogy ezt is csak nemzetiségi gyűlöletből nem akarja kifizetni.

A köteles tiszteletet megszokam adni mindenkinek, de a legmesszebbmenő szemtelen-ség határán túl nem ismerem azt. Ön már pedig a legmagasabb régiókban jár. A felekezeti vádakat ismét megczafolja, de miért csak így simán, udvariasan, miért nem szól itt is olyan zengzetesen, miért nem czafol adatokkal, hisz a tulósító világosan és számokkal beszélt, lám-lám itt mégis csak mi találtuk nagyon is fején a szegyet. Támadásainkra teljes elégtételt kapott, nem kávézsurokon, hanem komoly férfiktól. Én azt az elégtételt úgy képzelem el, öök Lukács komával ketten beültek egy olyan szobába, melynek falai tükörből voltak, ott aztán hajlonghat-tak egymásnak, jobbra es balra. No ugyebár, hogy így volt? Ha szeme volt a látásra és füle a hallásra, multkori cikkemben világosan meg volt jelölve, hogy azt Mózes Mihály távollétében írtam; így hit ezen gyanúsítása is e téren is csufosan megdől. És ön még mérsékelte magát piszkos cikkében, ezt írja; mert az „Alsófehér“ nem túri a személyeskedést. Hát az ön cikke mi? Meghazudtolják magukat mind a ketten. Az én cikkem meg a mások cikkeihez méltó levelet akart ön írni? úgy az a napvilágot látottnál sokkal lojásabb, sokkal tisztességesebb kellett legyen s talán épen ezért nem adta ki az „Alsófehér“.

Na, még csak egyet edes uram; azt kívánom csak annyi legyen önnek a tisztája

Ifj. MÉLÁSZ JÁNOS ÉS TÁRSA

női és férfi divatáru, fehérnemű és rövidáru raktára; temetkezési és hullaszállítási vállalata Nagyenyeden, Főtér 3. szám.

Bátorkodunk a n. é. helyi és vidéki közönség szives figyelmét a most újonnan berendezett női és férfi divatáru, fehérnemű és rövidáru raktárunkra fölhívni, hol jutányos árban és a legpontosabb kiszolgálás mellett szerezhető be minden szükséglet.

Temetkezések rendezését és hullaszállítást legmáltányosabb árak mellett eszközölünk, egyszerű és díszes kivitelben.

mint amennyi Mózes Károlynak. Ne hallgasson el semmit, lovagiasságból ne legyen álszent. Ezzel pedig az ügyből kifolyólag egyszersmindenkorra befejezem az önnel való hirlapi vitát. A pogánynak hiába hiába hirdetünk keresztény tanokat, úgy sem akarja elhinni azt. Mikor lelki vakságot emlegetett, talán önmagából indult ki. Láthatja uram, hívására megjelentem, bemutatkoztam, kivánsi volt megismerni, láthatott, a cercle folyhat tovább; gondolom jön a többi is. Bizonytal mindenik tanúságot fog tenni a mellett, hogy dr. Pongrácz Aladár milyen egyenes, érdekelküli ember.

Mózes Károly.

Felelős szerkesztő:
Dr. MÜLLER JENŐ.

Főmunkatárs:
Dr. Szász Pál.

Kiadó:
Nagyenyedi Könyvnyomda és Papírárugyár részv.-társ.

SCOTT-féle Emulsió

rendkívül erősítő hatással van az egész szervezetre, gyógyítja és erősíti a tüdőt.

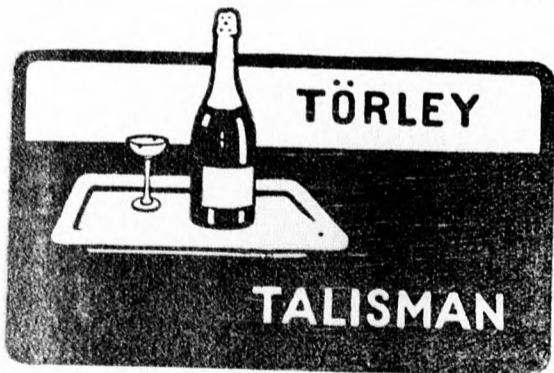
Köhögést és meghülést

bármily makacs és hosszadalmas is legyen az, a SCOTT-féle Emulsió gyorsan megszüntet. Még a sorvadásos betegeknek is könnyebbülést szerez a SCOTT-féle Emulsió, feltéve, hogy idejekorán használják, mely esetben állandó, tartós gyógyulást eredményez.

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyét — a halaszt — kérjük figyelembe venni.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fillér.

Kapható minden gyógyszerárban.

Nagyságos asszony,

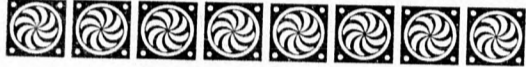
tudja-e, hogy a maláta-kávé vásárlásánál miért kell Önnek a »Kathreiner« nevet hangsúlyozni?

Mert különben annak eshetőségnek teszi ki magát, hogy kétes értékű utánszót kap, mely a »Kathreiner«-t kiténtető, mindenelőnyt nélkülöz.

Csakis a **Kathreiner-féle Kneipp-maláta kávé**

brila, különleges előállítású módszere révén, a gyarmatkávé ízét és zamatját.

Méltóztassék azért, Nagyságos asszony, jól emlékezetébe véssni, hogy a valódi »Kathreiner« csakis zárt eredeti csomagokban kapható »Kathreiner-féle Kneipp-maláta kávé« felirattal és Kneipp páter arcképevel, mint védjeggyel.

Köhögés, rekedtség és hurut ellen nincs jobb a

Réthy-féle cukorkánál

Vásárlásnál azonban vigyázzunk és határozottan RÉTHY-felét kérjünk, mivel sok haszontalan utánszót van.

1 doboz 60 fillér.

Csak RÉTHY-felét fogadjunk el!

1 10

Óh jaj!

Köhögés, rekedtség és elnyájkódás ellen gyors és biztos hatásuk

Éljen!

Megfojt ez az átkozott köhögés!

Egger mellpasztillái,

az étvágyat nem rontják s kitünő ízűek.

Doboz 1 kor. és 2 korona.

Próba doboz 50 fillér.

Fő- és szétküldési raktár:

„Nádor“ gyógyszerár

Budapest, VI., Váci-körut 17.

Egger mellpasztillaja

csakhi mar meggyógyított

189 5--26

Nagyenyeden kapható:

U. Kovács József Bethlen Gábor gyógyszerárban,

Novák István Arany csillag gyógyszerárban.

BOGDÁNY SZERENCSEJE PÁRATLAN.

A m. kir. szab. osztálysorsjátékban nálunk nyertek:

- 602.000 koronát a 240. számra.
- 602.000 koronát a 12698. számra.
- 602.000 koronát a 85306. számra.
- 602.000 koronát a 92044. számra.
- 602.000 koronát a 98924. számra.
- 400.000 koronát a 11119. számra.
- 400.000 koronát a 76062. számra.
- 200.000 koronát a 25534. számra.
- 200.000 koronát a 27557. számra.
- 200.000 koronát a 46006. számra.
- 200.000 koronát a 92049. számra.
- 100.000 koronát a 15630. számra.
- 100.000 koronát a 20838. számra.
- 100.000 koronát a 70169. számra.
- 100.000 koronát a 79559. számra.
- 100.000 koronát a 86860. számra.
- 100.000 koronát a 94780. számra.
- 90.000 koronát a 2407. számra.
- 80.000 " " 27665. "
- 80.000 " " 60277. "
- 50.000 " " 36234. "
- 50.000 " " 93004. "
- 40.000 " " 266. "
- 40.000 " " 395. "
- 40.000 " " 27539. "
- 40.000 " " 117255. "

és ezenkívül sok sorsjegy 30.000, 25.000, 20.000, 15.000 és 10.000 koronát nyert.

BOGDÁNY S.

Fővárosi sorsjegyiroda R. T. Budapest VI., Károly-körut 20. sz. Huzás november 21. és 23-án.

1/8 sorsj. | 1/4 sorsj. | 1/2 sorsj. | 1/1 sorsj.
K 150 | K 3.- | K 6.- | K 12.-

Vidékre utánvétellel vagy az összeg előzetes beküldése után küldjük sorsjegyeinket.

Hegyi János

műlakatos és gépjavitó műhelye
NAGYENYEDEN, Tövis-utca 19.

Elvállalok mindennemű épület-, mű- és géplakatos munkákat, u. m. vasrások, vasajtók, épületvasalások javítását és újbóli készítését, továbbá villanyosengők, telefon és villámhárítók szakszerű szerelését. Varrógépek és kerékpárok javítását s gyári árban való újonnan beszerzését, végre mindennemű gőzeséplők, motorok, szivattyúk és szivattyúkat, gazdasági gépek és eszközök pontos és figyelmes javítását és ezeknek szintén gyári árakban való beszerzését. — Ajánlom a gazdaközönségnek saját műhelyemben összeállított elpusztíthatatlan aczélféjű ekéimet és vasboronáimat, melyeket jóállás mellett felelősséggel adok el, nem tetszőket kicserélek, vagy kívánság szerint átalakítok.

Szakmámba vágó költségvetéssel díjtalanul szolgálók Beoses pártfogást kér

12 87—104

kiváló tisztelettel
HEGYI JÁNOS,
műlakatos és gépjavitó műhelye.

A
NAGYENYEDI KÖNYVNYOMDA ÉS
PAPÍRÁRUGYÁR RESZV.-TÁRS.

**dobozáruit,
könyvnyomdai, litografiai,
papírnemű s egyéb munkáit**

az egész országban mindenütt ismerik, kedvelik és dícsérik. Szép és izléses áruival méltó és eredményes versenyt ért el a külföldi árukkal szemben.

**Kiállításokon arany éremmel
és első díjakkal kitüntetve.**

A NAGYSZEBENI ÁLTALÁNOS TAKARÉKPÉNZTÁR

ad jelzálogkölesönöket, félévi (tőkét és kamatokat magukban foglaló) részletekben történő törlesztésre és pedig a következő feltételek mellett

- A. 4³/₄%** kamatláb mellett 50 évi törlesztésre; a kölcsön legkisebb összege 30000 K. — A törlesztés 100 félévi részletben történik; a félévi részlet minden 1000 K. után 26 K. 11 f.
- B. 5%** kamatláb mellett 50 évi törlesztésre; a kölcsön legkisebb összege 20.000 K. — A törlesztés 100 félévi részletben történik; a félévi részlet minden 1000 K. után 27 K. 16 f.
- C. 5¹/₄%** kamatláb mellett a kölcsön legkisebb összege 10.000 K.
- a) 40 évi törlesztésnél (82 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 29 K. 60 f.
b) 35 évi törlesztésnél (70 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 30 K. 80 f.
- D. 5³/₄%** kamatláb mellett a kölcsön legkisebb összege 2000 K.
- a) 40 évitörlesztésnél (80 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 31 K. 84 f.
b) 25 évi törlesztésnél (50 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 37 K. 47 f.
c) 10 évi törlesztésnél (20 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 65 K. 05 f.
- E. 6%** kamatláb mellett a kölcsön legkisebb összege 1000 K.
- a) 32 évi törlesztésnél (64 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 34 K. 98 f.
b) 23 évi törlesztésnél (46 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 39 K. 81 f.
c) 18 évi törlesztésnél (36 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 45 K. 05 f.
d) 15 évi törlesztésnél (30 félévi részlet) a félévi részlet minden 1000 K. után 50 K. 09 f.

Az A. alatti kölcsönök csak földbirtokra, a B. C. D. és E. alattiak házakra is adatnak; valamennyi kölcsön — az egyszerűságon kívül — minden egyéb levonás nélkül teljes összegben készpénzben fizetendők.

Alsó-Fehér és Torda-Aranyos vármegyék területeiről kölcsönkérvények LINGNER GYÖRGY úr által Nagyenyeden nyújtandó be, ki bővebb felvilágosítással is szolgál.

NAGYENYED VÁROS KÖZÖNSÉGE

150 11—52

GŐZ, KÁD ÉS KŐ (MEDENCZE) FÜRDŐJE

Gőzfürdő.

Fürdőidő:

Férfiaknak: szerda, csütörtök, szombat és vasárnap reggel 6 órától délután 2 óráig.

Nőknek: kedden és pénteken reggel 6 órától esti 6 óráig.

Árak:

Felnőtteknek . . . 1.20 kor.
Tanulóknak . . . 1.— kor.
Szülővel fürdő 12 éven aluli gyermekek után fejenként 50 fillér fizetendő.

Kádfürdő.

Fürdőidő:

Az év mindenik szakában, a hét minden napján (hétfő kivételével) nők és férfiak reggeli 6 órától esti 6 óráig fürödhetnek.

Árak:

Az	1	2	3	4	5	6
számu kádakban						
Felnőtteknek	1.20 k.	1.40	2.—			
Tanulóknak	1.— k.			K.	K.	
Szülőjükkal együtt fürdő gyermekek	á 50 f.					*)

*) Ezen díjért a szülőn kívül még három (12 évesnél kisebb) gyermek is fürödhetik.

Kő (medencze) fürdő

Fürdőidő:

Férfiaknak: szerda, szombat, vasárnap reggel 6 órától este 6 óráig és csütörtökön délután 2 órától esti 6 óráig.

Nőknek: Kedd s péntek reggel 6 órától este 6 óráig és csütörtökön reggel 6 órától délután 2 óráig.

Árak:

Mindenkinek, mindennap 25 fillér.

Modern és kényelmes berendezésű gőzkamra; tükör- és hűtő-medenczék; fényes berendezésű pihenő; massage, tyukszemvágó és fodrász; emelt és súlyezett porcellán-kádak; hideg és meleg, felső- és alsóvezetésű tütő- és permetező-zuhanyok. A fürdő a város központján minden időjárás mellett gyalog is könnyen megközelíthető.

Gőz- vagy kádfürdőre előre megváltott 30 drb jegy ára 36 kor. helyett, 30 kor.

Hirdetmény.

Ezennel közhírré tétetik, hogy miután a Magyar Királyi Pénzügyminiszterium ellenőrző közegei a Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték (XXI. sorsjáték) I. osztályára szóló sorsjegyeket felülvizsgálták, azok a főárusítóknak árusítás végett kiadattak.

Az I. osztály huzása 1907. november hó 21. és 23-án tartatik meg. A huzások a Magyar királyi állami ellenőrző hatóság és királyi közjegyző jelenlétében, nyilvánosan történnek a huzási teremben — Sorsjegyek a Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték valamennyi árusítóinál kaphatók.

Budapest, 1907. évi október hó 27-én.

Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték Igazgatósága.

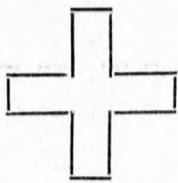
Lukács.

Hazay.

Nincs ház és lakás,
ahol még nem lenne illatos valódi
Alföldi fehér keresztés

sósborszesz.

Mindenki tudja,
hogy legolesőbb háziszér az illatos
Alföldi fehérkeresztés + sósborszesz.

Mi azt mondjuk,
hogy mesés hatása van e pompás készítménynek,
azt mondjuk,
hogy vegyen egyszer próbára
1 óriási próbaüveget
40 fillér az ára.

Kapható mindenütt.
Az Alföldi fehér keresztés sósborszesz egyedüli gyártója az
Első Alföldi
Cognacgyár részvénytársaság
KECSKEMÉTEN.

Ó cs. és kir. fensége József főherceg kamarai szállítója.
Postán utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése után.
Á r a k:
Óriási próbaüveg 40 fillér. Nagy üveg 1 kor.
Egész nagy üveg 2 korona.

BRAZAY SÓSBORSZESZ-SZAPPAN

Legkitünőbb pipereszappan. Bársonyszerű
puhává teszi s fehéríti, üdévé teszi a bőrt.
A Brazay sósborszesz-szappan a bőrre való előnyös
hatásánál fogva egészségi és kozmetikai szempontból
főművelhetetlen szer.

Egyesíti magában az összes kiválóbb szappanok jó
tulajdonságait, sósborszesz tartalmánál fogva pedig
fejlítmul minden gyártmányt.

1 drb. ára 70 fillér, 3 drb. diszdozban 2 kor.
Brázay-féle Kölni Viz.

(Eau de Cologne.)
Kiváló alkatrészeivel s rendkívül finom illatával felül-
mul minden más Kölni-víz néven ismert piperezikket.
Kapható —.50, 1.—, 2.— és 4 koronás üvegekben.

Kapható mindenütt vagy közvetlenül a készítő
BRÁZAY KÁLMÁN czégnél Budapesten.

Nyomatott a Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráruhágyár Részvénytársaság könyvnyomdájában Nagyenyeden.

Nagyenyedi Kisegítő Takarékpénztár részv.-társ.

Részvénytőke: 400.000 kor. Tartalékalap 200.000 kor.

Előnyös kölcsönt ad betáblázásra, megfelelő kezességre, értékpapírokra,
Vásárol sorsjegyekre, jóhitelű pénzintezetek részvényeire,
és elad értékpapírokat.
Letétbe elfogad értékpapírokat, sorsjegyeket, értékeket kevés őrzési
díj mellett.
Idégen kölcsönököt a legelőnyösebben konvertál.
Váltókat az összeg nagysága szerint legelőnyösebb feltételek mellett
számítol le.
Allandó betétet 5% kamattalá mellett fogal el.

Nyitva áll hétköznap d. e. 9—12, d. u. 3—4 óráig.

Üzletfeleink részére telefon bevezetve 14. szám alatt.

FISCHER ÉS TÁRSA NAGYENYED Alsó-Fehér megye.

100 KAT. HOLO.

A legjobb gyümölcsfák.

Kifogástalan szőlőoltványok.

80.000 gyümölcsfa oltvány
1 millió gyümölcsfa-alany
1 millió előkerítés csemete.
Sétalérfák • Diszserjók • Rozsák
Bogyogyümölcsök stb.

2 1/2 millió szőlőoltvány.
Európai és amerikai sima és
gyökeres szőlővesszők stb.
Árjegyzék és művelési utasítás ingyen.

EGYESÜLT FA- és SZŐLŐOLTVÁNYISKOLÁK FISCHER ÉS TÁRSA, és AMBROSI M.

Nagyérdemű vevőközönség!

Van szerencsém a n. é. vevőközönség becses tudomására hozni,
hogy a helybeli piacon Vár-épület 8. sz. alatt

női- és férfi-divatüzletet

nyitottam, hol állandóan dús választékban tartok jöminőségű hazai
gyártmányu női-, férfi- és gyermek-czipőket, férfi- és flu-
kalapokat, ing, gallér, kszelő, harisnya és esőernyőket.

Továbbá vásznak, flanelek, czibeln, lodenszövetek, szőttes, zephir,
cretonok, parketok. Ujdonságok női divatalkelmék és cheviotokban.
Ágyterítők, függönyök, paplanok és még sok itt fel nem sorolt czikkek.

Miután bevásárlásaimat kizárólag készpénzzel eszközölöm és
nagy mennyiséget veszek, abban a kellemes helyzetben vagyok, hogy
az üzletben lévő összes czikkekét feltűlő olcsó gyári árban szá-
mithatom.

Ezek után kérem a n. é. vevőközönség becses pártfogását, hogy
alkalmam legyen olcsó áraitól meggyőződteni.

Tisztelettel

Weinberger Miksa.

Vár-épület 8. szám.

Nagy választék hazai gyártmányu Cobrák-féle czipőkben.

Feltűnő olcsóság tennis flanelekben 15 krajczártól kezdve.

